

Asia: VN/18750/2022

Hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta (tilapäinen suojelu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turun kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Turun kaupungilta lausunnon Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta. Lausuntoaika on 1.7.-5.8.2022. Aika on kuntien kannalta kohtuuton, koska se osuu aikaan, jolloin kaupunginhallitukset ovat kesätauolla ja lausuntoa valmistelevat virkamiehet pääsääntöisesti kesälomalla. Laki on kuitenkin kuntien kannalta oleellinen, koska siinä lakiehdotuksella pyritään turvaamaan Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla. Kuusi suurinta kaupunkia ei ole pyynnöistä huolimatta päässeet mukaan valmistelemaan tilapäistä suojelua saaneiden kotikunta-asiaa, vaikka suurimmat yksityismajoittujien määrät ovat pääkaupunkiseudun lisäksi Turussa ja kuutoskaupungeissa asuu yli 60 % kaikista Suomen vieraskielisistä.

Lain tarkoitus on kuntien kannalta hyvä, koska sillä halutaan turvata valtion korvausten maksaminen kunnille ja hyvinvointialueille tilapäistä suojelua saavien henkilöiden palveluiden järjestämisestä. Hallituksen esityksellä ei ratkaista kuitenkaan kokonaisuudessa kotikuntaoikeutta, koska se jättää esityksen mukaisen arvion mukaan suurimman osan tilapäistä suojelua hakevista ilman kotikuntaa. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että kolmannes tilapäistä suojelua hakeneista hakisi kotikuntaoikeutta ja heidän osaltansa voidaan tätä korvausta maksaa. Miten ratkaistaan jatkossa niiden, jotka eivät hae kotikuntaoikeutta tai eivät sitä saa, palvelujen järjestäminen sekä kuntien saamat korvaukset niiltä osin, kun kunta tuottaa heille palvelut?

Kansainvälistä suojelua saavien kuntaan ohjaaminen kuntapaikoille ei ole suurten kaupunkien kannalta kovin merkittävää koska suurin osa kansainvälistä turvaa hakeneista muuttaa omatoimisesti. Tämä muutto on kohdistunut etenkin suuriin kaupunkeihin, joista Turku on pääkaupunkiseudun ulkopuolella suurin nettovastaanottaja. Selvästi suurin osa Varsinais-Suomessa yksityismajoituksessa olevista ukrainalaisista oli toukokuussa majoittunut muista turvaa hakeneista poiketen muihin Varsinais-Suomen kuntiin kuin Turkuun. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tilannearvion mukaan tilanteen arvioidaan muuttuvan, kun maaseudun tarjoama sesonkityö loppuu ja henkilöt mahdollisesti siirtyvät Turkuun tai muihin kaupunkeihin. Monet tällä hetkellä maaseudulla majoittuneista on majoitettu tiloihin, joissa ei asumista voi jatkaa ilmojen kylmetessä tai jotka eivät muutenkaan sovellu pitkäaikaiseen oleskeluun.

Tilapäistä suojelua saavien korvausajaksi määritellään maksimissaan kolme vuotta, kun aika on yleensä neljä vuotta. Jää epäselväksi, onko korvausaika neljä vuotta, jos tilapäisen suojelun jälkeen henkilölle myönnetään normaaliprosessin mukainen oleskelulupa.

Esityksessä todetaan: ”Koska tilapäistä suojelua saavat voivat ilmoittautua työnhakijaksi ja saada työllistymistä ja kotoutumista edistäviä palveluja jo ilman kotikuntaa, ei tässä esityksessä esitetyillä muutoksilla ole taloudellisia vaikutuksia TE-toimistojen tai työllisyyden kuntakokeilujen resursseihin.” Tällä on kuitenkin merkitystä ns. resurssijaossa, jossa kuntakokeiluille on osoitettu TE-toimistoista henkilöstöresurssia. Toisin sanoen henkilöiden siirtyessä kuntakokeilun asiakkaiksi, tulee resursointia TE-toimistojen ja kuntakokeilujen osalta uudelleen tarkastella siten, että kuntakokeiluun siirtyvät kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saaneet otetaan huomioon. Valtion tulee huolehtia, että todelliset kustannukset katetaan kunnille ja TE-toimistojen resurssit määritetään kasvavien tehtävien mukaisiksi.

Turun kaupunki esittää omana lausuntonaan, että ehdotus kotikuntaoikeuden mahdollistamisesta tilapäistä suojelua saaneille on hyvä, koska se selkeyttää vastuunjakoja ja mahdollistaa kunnille korvausten saamisen. Esityksellä ei kuitenkaan ratkaista ongelma kuin osittain, koska sen arvion mukaan vain kolmasosa tilapäistä suojelua saaneista tulisi hakemaan ja saamaan kotikunnan. Muiden osalta tulisi myös vastuukysymykset rajata tarkemmin. Esityksellä on vaikutusta työllisyyden kuntakokeilun resurssijakoon ja tämä tulee ottaa huomioon resurssien jaossa TE-toimistojen ja kuntakokeilujen kesken. Esityksellä ei saa estää normaaliprosessin mukaista turvapaikkaa hakeneiden osalta neljän vuoden korvausaikaa kunnille sillä perusteella, että tilapäistä suojelua ensi hakiessa maksimiaika on kolme vuotta.

Turun kaupunki